

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Norvanto, E. & Dumur-Laanila, H. (2019) Näkökulmia EU:n puolustusyhteistyöstä: tukea kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi? Sotilasaikakausi 2, 17-22.

Elisa Norvanto

*Maanpuolustuskorkeakoulun
väitöskirjatutkija ja Laurea
ammattikorkeakoulun tutkimus- ja
kehityspäällikkö.*

Hanne Dumur-Laanila

VTM

Näkökulmia EU:n puolustusyhteistyöstä

– tukea kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi

Euroopan unionin jäsenmaiden välillä on pitkään ollut syvällisiä näkemuseroja siitä, mitkä ovat EU:n painopisteet puolustuksessa ja turvallisuuden tuottajana. EU:n kyvykkyyteen toimia turvallisuuden tuottajana kohdistuu entistä suurempia odotuksia, joilla on vaikutusta myös Suomen kansallisen turvallisuuden kehitykseen. Kysymys kuuluukin, miten EU:n puolustusyhteistyö voi tukea kansallista kokonaisturvallisuutta?

Yleisessä keskustelussa korostuvat EU:n sisäiset ristiriidat, jäsenmaiden omat intressit ja yhteisen tahtotilan puute esimerkiksi pakolaiskriisin ratkaisussa, mikä on osaltaan vähentänyt EU:n uskottavuutta

samaan suuntaan katsovana turvallisuusyhteisönä. Venäjän voimapolitiikka, terrorismi, Brexit ja suuret muuttoliikkeet ovat haastaneet ulko- ja turvallisuuspolitiikan viitekehyksen ja luonut yhä suuremman tarpeen ja halun yhte-

näistä jäsenmaiden keinot vastata uusiin haasteisiin.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikasta

Euroopan unionin (EU) ensimmäisessä turvallisuusstrategiassa vuodelta 2003 todettiin, ettei Eurooppa ole koskaan aikaisemmin ollut yhtä vauras, turvallinen ja vapaa. Vuonna 2016 julkaistu globaali ulko- ja turvallisuuspoliittinen strategia vaottaa täysin toisenlaisen tilanteen. Nykyinen kehityssuunta perustuu Euroopan turvallisuustilanteen ja sen toimijoiden suhteissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Tällä globaalistrategialla tavoitellaan EU:n globaalin vaikuttavuuden lisäämistä, yhtenäisyyden vahvistamista ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen välisen yhtey-

den tiivistämistä. Strategiassa EU:n ulkoisen toiminnan prioriteetit ovat:

- 1) Unionin turvallisuus
- 2) Valtioiden ja yhteiskuntien kriisinsietokyky (resilienssi)
- 3) Yhdenmety lähestymistapa konflikteihin
- 4) Yhteistyöhön perustuvat alueelliset järjestelmät
- 5) Globaalihallinta

Kehitykseen on vaikuttanut erityisesti uudet turvallisuushaasteet: ilmaston lämpeneminen ja sen seurannaisvaikutukset, massasiirtolaisuus, kyberhyökkäykset, Venäjän asevarustelu ja aggressiivinen ulkopoliitikka, Ukrainan konfliktin jatkuminen, terrorismi (ISIL) ja globaalin voimapolitiikan muutokset. Lisäksi Brexit, nationalististen puolueiden nousu Euroopassa, Naton paluu oman perustehtävänsä ääreen ja Yhdysvaltain presidentti Trumpin lausunnot ovat vaikuttaneet näkemyksiin Euroopan puolustuksen nykytilasta ja siten jäsenmaiden haluun vahvistaa nimenomaan Euroopan unionin strategista autonomisuutta turvallisuuden ja puolustuksen alalla.

Matka EU:n puolustusyhteistyön syventämiseksi on ollut pitkä, sillä jäsenmaiden näkemyksissä YTPP:n ensisijaisesta tavoitteesta on ollut selkeitä eroavaisuuksia.

Osalle jäsenmaista unioni on rauhanprojekti, ja ”puolustuselementin” katsotaan tarkoittavan lähinnä EU:n rajojen ulkopuolella tapahtuvaa, paikallisten turvallisuustoimijoiden neuvonta- ja koulutustoimintaa ja muiden organisaatioiden, kuten YK, tukevaa kriisinhallintaa.

Osa jäsenvaltioista haluaisi vahvistaa EU:n sotilaallista ulottuvuut-

ta esimerkiksi kehittämällä yhteisön yhteisiä sotilaallisia suorituskykyjä ja sotilasoperaatioiden komentorakenteita.

Vaikka Brexitin myötä Saksa on selvästi ottanut johtajan roolia EU-puolustusyhteistyön kehittämiseksi, EU:n puolustusintegraation yhtenä koväänäisimpänä kannattajana voidaan pitää Ranskan presidentti Emmanuel Macronia. Maaliskuun 6. pitämässään puheessa Macron esitti pitkän listan uudistustarpeista, joista osa liittyy suoraan jäsenmaiden kansallisen turvallisuuden vahvistamiseen. Schengen-sopimuksen uudistamisen ohella Macron ehdottaa puolustusta ja turvallisuutta koskevan sopimuksen laatimista, joka määrittäisi sekä Naton ja liittolaisten velvoitteet suhteessa EU:hun.

Osa jäsenmaista korostaa myös Naton ensisijaisuutta alueellisen puolustuksen turvaamisessa, ja näkee EU:n puitteissa tapahtuvan puolustusyhteistyön syövä resursseja Naton kehityksessä tehtävästä työstä. Muun muassa Tanska on jättäytynyt käytännössä kokonaan ulkopuolelle ja Iso-Britannia on avoimesti vastustanut EU:n yhteisten komentorakenteiden perustamista. Myös jäsenmaiden näkemykset YTPP:sta vaihtelevat suuresti esimerkiksi maantieteellisen sijainnin ja taloudellisten realiteettien mukaan; etelässä korostetaan pakolaiskriisin aiheuttamia turvallisuus-

haasteita ja Baltian maissa Venäjän aiheuttamaa uhkaa.

Jäsenmaiden välillä löytyy myös selkeitä yhtäläisyyksiä. Vuosien 2017–2018 Eurobarometrien tulokset osoittavat, että terrorismi ja muuttoliikkeen hallinta ovat nousseet EU:ta läpileikkaaviksi teemoiksi, joihin vastaaminen on kansalaisten silmissä aito prioriteetti nimenomaan EU-tasolla. EU:n globaalistrategiassa unionin rauhan ja ulkoisten uhkien painotuksen lisäksi jäsenmaiden ja niiden kansalaisten puolustaminen on noussut kärkiteemaksi. Unionilta odotetaan yhä vahvempaa ja monipuolisempaa roolia turvallisuudentuottajana.

EU:n puolustusyhteistyö – mikä on muuttunut?

Muutokset EU:n turvallisuuspoliittisessa ympäristössä ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että EU:n puolustuspolitiikkaa tarkastellaan yhä enemmän omana sektorinaan, joka linkittyy muihin EU:n politiikan osa-alueisiin: sisämarkkinoihin, teollisuuteen ja tutkimukseen. Näissä Euroopan komission rooli on perinteisesti vahva. Panostaminen EU:n sotilasoperaatioiden toimintakykyyn näkyy myös EU:n seuraavan budjetin laadintatyössä. Ensimmäistä kertaa budjettiin on nimetty oma erillinen kohta ”Turvallisuus ja puolustus”- toiminoille. Momentti sisältää mm. EU komission puolustusrahaston (EU Defence Fund) sekä sotilaallisen liikkuvuuden (Military Mobility/Schengen) edistämiseen kohdistettavat menot.

Lisäksi EU aktivoi keskinäisen avunannon veloitteen ensimmäistä kertaa Pariisin terrori-iskujen jälkeen 2015. Myös vuosien 2017-

2018 aikana tehdyt muutokset ja aloitteet globaalistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi ovat osoittaneet, että jäsenmaiden välillä vallitsee yhteisymmärrys vahvan ja strategisesti autonomisen unionin rakentamiseksi. Tästä konkreettisenä esimerkkinä ovat pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY), EU-NAATO yhteistyöaluseke, Puolustuksen vuosittainen arviointi (CARD) ja EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) sotilaallisten koulutusoperaatioiden komentorakenteen perustaminen (MPCC).

Kriisinhallintaoperaatiot – keinoja kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi

EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yksi keskeinen osa-alue on sen toimeenpanemat kriisinhallintaoperaatiot. Kriisinhallintaoperaatioiden kautta EU pyrkii edistämään kansainvälistä rauhaa, turvallisuutta ja ihmisoikeuksien toteutumista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

EU:n globaalistrategiassa korostetaan erityisesti toiminnan tehokkuuden merkityksellisyyttä. Jäsenvaltioiden on tehostettava joukkojensa toimintavalmiuteen saattamista ja yhteensopivuutta esimerkiksi yhteisten siviili- ja sotilashenkilöstölle räätälöityjen koulutusten ja harjoitusten avulla.

Jatkossa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuskysymysten keskinäisriippuvaisuudet korostuvat tehdessä päätöstä YTPP-operaation perustamisesta. Esimerkiksi yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvia operaatioita voidaan toteuttaa Euroopan raja- ja rannikkovartioston ja EU:n erityisvirastojen rinnalla rajavalvonnan ja merellisen turvallisuuden parantamiseksi. Afrikan sarven merialueen ja Euroopan kuljetusreittien turvaamisen lisäksi EU on käynnistänyt Välimerellä YTPP-operaatio Sophian, jonka tehtävänä on ihmisten salakuljetustoiminnan ja -verkostojen torjuminen.

Unioni on myös pyrkinyt vähentämään salakuljetusta turvallisuussektorin koulutuksella unionin

rajojen ulkopuolella. Ihmisten liikkuvuutta EU:n ulkorajoilla valvotaan myös entistä tehokkaammin. EU:n naapuruston ja lähialueiden rauha edistää samalla EU:n sisäistä turvallisuutta mutta se edellyttää laajempaa paneutumista konfliktien estämiseen, ihmisten turvallisuuden edistämiseen ja epävakauden perussyiden käsittelyyn.

Lisäksi operaatioissa tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota lyhyen aikavälin kriisinhallinnan ja pitkän aikavälin toimien ja rauhanrakentamiseen tähtävien toimien keskinäisriippuvaisuuksiin. Tämä tarkoittaa sekä siviili- että sotilaskriisinhallinnan operaatioiden vahvaa linkittämistä muuhun alueella tehtävään työhön. Kriisinhallintaoperaatiot ovat vain yksi instrumentti EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan työkalupakissa, ja näin ollen ovat ainoastaan osa EU:n strategista lähestymistapaa alueen turvallisuustilanteen vahvistamiseksi. EU:n muita työkaluja ovat mm. humanitäärinen apu, kehitysyhteistyö ja talouspakotteet. Tavoitteena on vakiinnuttaa alueiden turvalli-

suustilanne ja vahvistaa niiden resilienssiä, eli selviytymiskykyä EU:n yhtenäisen lähestymistavan kautta (Integrated Approach). Siviilikriisinhallinta tulee säilyttämään keskeisen aseman YTPP-operaatioissa ja mandaateissa tullaan painottamaan paikallista tarpeista lähtevää turvallisuustoimijoiden koulutus- ja neuvonantotyötä. Kriisien hallinnan sijasta jatkossa panostetaan kriisien ennaltaehkäisyyn ja jälkihoitoon. Tämä pitää sisällään ennakoitiverkostojen kehittämistä, lähialueiden selviytymiskyvyn edistämistä ja turvallisuusinstituutioiden jälleenrakentamisen tukemista.

Myös EU-operaatioiden mandaateissa kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota muuttoliikkeeseen ja terrorismiin. Vuonna 2018 oli käynnissä prosessi EU:n siviilikriisinhallinnan tehostamiseksi ja kehittämiseksi. Huhtikuussa 2018 puolestaan esiteltiin konseptipaperi, joka käsitteli muun muassa siviilikriisinhallinnan keinoja vastata uusiin turvallisuushaasteisiin, kuten terrorismiin ja hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen. Uudistukset YTPP:n operaatioiden vaikuttavuuden vahvistamiseksi ovat edenneet vauhdilla. Esimerkiksi keväällä 2019 uudistetaan kriisinhallinta- ja suunnitteluosaston (CMPD) rakenne ja toiminta. Uudistuksen kautta pyritään muun muassa vahvistamaan EU:n siviili-sotilasoperaatioiden välistä yhteistoimintaa, eri ulkosuhdehallinnon instrumenttien välistä koordinaatiota sekä toimijoiden välistä tiedonvaihtoa. Tämän hetkisten uudistusten keskiössä on myös pohdinta siitä, miten siviilikriisinhallintatoimet voidaan parhaiten nivoa yhteen komission tekemän kehitysyhteistyön sekä oikeus- ja si-

säasioiden (OSA) sektorin sisäisen turvallisuuden toimien kanssa.

Ulkoisen kriisinhallinnan ja valmiuksien kehittämisen ohella EU:n pitää kyetä suojelemaan omien instituutioiden lisäksi jäsenmaitaan näiden pyynnöstä. Se tarkoittaa, että unionin on pidettävä kiinni keskinäistä avunantoa ja solidaarisuutta koskevista sitoumuksista. Siihen kuuluu vastaaminen haasteisiin, joilla on sekä sisäinen että ulkoinen ulottuvuus: terrorismi, hybridiuhat, kyber- ja energiaturvallisuus, järjestäytyneet rikollisuus ja ulkorajojen turvallisuus.

Keskinäinen avunanto ja turvatakuu

EU:n yhteisvastuulausekkeen (SEUT art.222) mukaiset avunantotoimet liittyvät terrori-iskuun, sen uhkaan sekä luonnon tai ihmisen aiheuttamaan suuronnettomuuteen. Yhteisvastuulauseketta enemmän Suomessa on viime vuosina EU:n puolustuspolitiikasta puhuttaessa keskusteltu Lissabonin sopimuksessa olevasta keskinäisen avunannon lausekkeesta, artiklasta 42.7. Lauseke velvoittaa EU-maita avunantoon kaikin käytettävissä olevin keinoin silloin, jos jokin niistä joutuu aseellisen hyökkäyksen kohteeksi.

Yhteisvastuulausekkeen mukaan unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat uhkien sattuessa yhteisvastuun hengessä. Muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti.

EU aktivoi ensimmäistä kertaa keskinäisen avunannon veloitteen Ranskan pyynnöstä Pariisin terrori-iskujen jälkeen vuonna 2015.

Kyseessä oli ennakkotapaus, jonka seurauksena esimerkiksi Suomi lähetti rauhanturvaajia Libanoniin, jotta Ranska pystyi kotiuttamaan omia joukkojaan kotimaahan. Sekä yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuiden takana on ajatus yhtenäisestä ja solidaarisesta unionista, jossa jäsenmaat toimivat nimenomaan kohti yhteisiä päämääriä.

Artikla 42.7 toimintaperiaate on sama kuin Naton artikla viiden, joka on sitonut Yhdysvallat Euroopan puolustukseen.

Suomen puolustusvoimien kansainvälistä avunantoa ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön päivityksen jälkeen Suomi kykenee jatkossa toimimaan ainakin juridisin osin EU:n turvalausekkeen mukaisella tavalla eli torjumaan EU-jäsenmaahan kohdistuvia sotilaallisia uhkia sekä saamaan vastavuoroisesti itse apua vastaavassa tilanteessa myös EU:n rajojen sisäpuolella.

Tulkinnat artikla 42.7:n soveltamisesta eli todellisista turvatakuista vaihtelevat suuresti. Keskeisenä kritiikin kohteena on se, että Lissabonin sopimus ei merkitse sitovaa eikä automaattista sotilaallista avunantoa. Turvatakuulauseke on myös yhteisvastuulauseketta kevyempi, sillä se ei sisällä varsinaisia toimeenpano-ohjeita, eikä velvoita EU:n toimielimiltä roolia sen täytäntöönpanossa. Lauseke mahdollistaa jäsenvaltiolle käytännössä vapaan toimeenpanon. Lauseketta on pidetty myös Naton viidettä artiklaa heikompana turvatakuuna, koska sen toimeenpanoon ei ole varauduttu esimerkiksi yhteisen suunnittelun ja harjoittelun tai integroitujen järjestelmien avulla.

Natoon kuulumattomana EU-maana 42.7:lla on etenkin Suomalaiselle korostettu merkitys, sillä se on ainoa virallinen sopimus pohjainen turvatakuu, joka periaatteessa sitoo muut Euroopan maat Suomen auttamiseen kriisitilanteessa. EU:n artikla 42.7 kehittyminen kohti varteenotettavaa turvatakuuta edellyttää siis EU-jäsenmaiden määrätietoista ja yhtenäistä poliittisen tason tahtotilaa ja artiklan selkeämpää kytkemistä muihin jo olemassa oleviin eurooppalaisiin turvallisuus rakenteisiin sekä käynnissä oleviin hankkeisiin. Tästä esimerkkinä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) puitteissa tehtävä työ. Yhtä tärkeää olisi, että artiklan käyttöön ottoa harjoiteltaisiin jäsenmaiden kesken, jotta jäsenmaat tietäisivät, miten erilaisissa kriisitilanteissa toimittaisiin.

Mitä etua puolustusyhteistyöstä on Suomelle?

Tällä hetkellä elämme EU:ssa ulko- ja turvallisuuspoliittista murroskautta ja Suomen kannalta olennainen kysymys on, miten EU-yhteistyö tukee omaa puolustustamme. Suomi perustaa oman puolustuksensa kansallisen kokonaisturvallisuuden malliin ja luonnollisena osana on pohjoismaisen yhteistyön lisäksi vahva Euroopan unionin kehityksessä tehtävä puolustusyhteistyö sekä käytännönläheinen yhteistyökumppanuus Naton kanssa. Massasiirtolaisuus, ilmastomuutos, kyber- ja hybridiuhat sekä terrorismintorjunta ovat konkreettisia esimerkkejä niistä haasteista, joiden ratkaisuun ja ennaltaehkäisyyn tarvitaan sekä kan-

Viimeisten 15 vuoden aikana EU on perustanut kaikkiaan 35 operaatiota, joista tällä hetkellä käynnissä 16. Yhteisvahvuus n. 4 800 henkilöä (sotilasoperaatiot n. 3500 ja siviilimissiöt 1300).

Nykyisissä mandaateissa korostuu entistä vahvemmin koulutus- ja valtion turvallisuus toimijoiden, hallinnon kapasiteetin vahvistamiseen liittyvät toimet sekä yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistaminen.

Keskustelua YTPP-operaatioiden vaikuttavuudesta on käyty aktiivisesti. Vaikka uusia operaatioita on vuoden 2010 jälkeen perustettu, ovat vähäinen rahoitus ja henkilöresurssien puute edelleen ongelma myös operatiivisella tasolla. Näillä mitattuna EU on vaatimaton toimija verrattuna YK:iin ja Natoon.

sainvälistä ja kansallista sisäisten ja ulkoisten turvallisuus toimijoiden välistä tiivistä yhteistyötä. Yhdenkään maan tai toimijan voimavarat eivät riitä niihin yksin vastaamaan. Toisin sanoen jäsenmaiden on pidettävä tiukasti kiinni keskinäistä avunantoa ja solidaarisuutta koskevista sitoumuksista, kuten Ranskan esimerkki osoitti. Tulevaisuudessa jopa nykyistä sitovammin.

Suomi on ajanut EU:n puolustusyhteistyön syventämistä ja yhdeksi merkittäväksi EU-tavoitteeksi näyttäisi muodostuneen EU:n puolustuksellisen toimintakyvyn sekä -valmiuden ja sitä kautta turvallisuuden keskinäisriippuvuuksien lisääminen. Näitä vahvistamalla myös EU:n puolustusulottuvuus saisi uutta syvyyttä, jolloin EU:n jäsenmaat toisivat kriisitilanteessa sotilaallista apua myös Suomelle. Suomen kannalta EU:n puolustusyhteistyön kehittämisessä huomiota ja poliittisia resursseja tulisi kiinnittää sellaisiin hankkeisiin, jotka

asettavat tukemaan laajemmin Euroopan turvallisuusarkkitehtuuria. Euroopan strategisen yhtenäisyyden vahvistuminen on välttämättömyys, mikä tuottaisi väistämättä myös Suomelle synergiaetuja turvallisuuden saralla.

Suomen kannalta potentiaalisia ja keskeisiä yhteistyömuotoja ovat EU-NATO yhteistyön edistäminen ”sotilaallisen schengenin” ja yhteiseurooppalaisen sotilaallisen komentorakenteen muodostaminen (MPCC), sekä Ranskan presidentti Emmanuel Macronin esittämät EU:n uudistukset, joihin sisältyivät yhteinen puolustusbudjetti ja jäsenmaiden alueelliseen puolustukseen liittyvät toimenpiteet. Myös puolustusrahasto nähdään merkittävänä kehitysasteena kohti yhteisön yhteisten sotilaallisten suorituskykyjen kehittämiseksi. Rahaston tarkoituksena on helpottaa yhteisten puolustushankintojen toteuttamista ja välttää puolustusteollisuuden päällekkäisyyksiä. Hankkeen puit-

teissa on listattu erilaisia yhteistyömalleja, joista toivotaan pirstystystä puolustusteollisuudelle ja myös suomalaisille alan pk-yrityksille. Vuosien 2019–2020 rahaston budjetti on yhteensä 500 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 jälkeen rahaa on jaossa vielä huomattavasti enemmän.

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö muuttaa myös EU:n kriisinhallintaa tavoilla, joita on vielä vaikea ennakoida. Kaikkiaan 25 jäsenmaata on sitoutunut osallistuvansa PRY-hankkeisiin. Yhteistyöllä tavoitellaan myös eurooppalaisen puolustusteollisuuden järkevöittämistä siten, että vähennetään tuotannon päällekkäisyyksiä, tuotetaan tehokkaammin ja käytetään puolustukseen investoitavia rahoja paremmin. Tämä tekee vapaaehtoisesta puolustusyhteistyöstä jäsenmaita sitovan. Tällä hetkellä käynnissä on 34 projektia, joista Suomi on mukana 4:ssä. Merkityksellistä tässä kehityksessä on se, että pysyvä rakenteellinen yhteistyö on luonut konkreettisten hankkeiden lisäksi poliittisen väylän, jota kautta puolustusyhteistyön hankkeita on mahdollista toteuttaa ja ajaa – tähän tilaisuuteen on Suomenkin syytä vahvemmin tarttua.

Suomen tulisi ajaa ensisijaisesti hankkeita, jotka vahvistavat omaa turvallisuusympäristöämme, ja jotka ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niitä ole järkevää toteuttaa kansallisin voimin. Suomelle on tärkeää erityisesti pysyvän rakenteellisen yhteistyön toimeenpano, mihin liittyen Suomi kartoittaa tarvetta tehdä uusia omia ehdotuksia, hyötyjen tavoittelu kansallisten sotilaallisten suorituskykyjen kehittä-

miselle puolustusrahastoyhteistyössä, panostaminen puolustukselle kanavoitavan rahoituksen lisäämiseen EU-budjettineuvotteluissa ja avunantolausekkeen soveltamisedellytysten kehittäminen ml. pitämällä sitä esillä EU:n harjoitustoitinnassa.

Suomen tulee jatkossa rohkeasti tarjota omia parhaita käytäntöjään unionin kehittämiseksi. Myös laajanturvallisuuden rakenteiden vahvistamisessa Euroopan laajuisesti sekä Arktisen alueen turvallisuutta vahvistavissa hankkeissa Suomi voisi olla aloitteellinen. Kokonaisturvallisuusajattelumme kautta meillä on hyvä mahdollisuus vahvistaa entisestään hybridiuhkien torjuntaan liittyviä aloitteita EU:n laajuisesti. Lisäksi

Suomen tulisi jatkossa osata entistä tehokkaammin hyödyntää kansainvälisissä tehtävissä ja kriisinhallintaoperaatioissa hankittua osaamista kansallisen puolustuksen ja kokonaisturvallisuuden kehityksessä. Näiden oppien soveltaminen erityisesti avun vastaanottoa suunnitellessa, onpa kyse sitten sotilaallisesta tai ei-sotilaallisesta avusta, tulee hyödyntää systemaattisesti. Myös kansainvälisissä tehtävissä hankitut verkostot ja niiden ylläpito ja hyödyntäminen ovat omiaan edistämään Suomen näkökulman ja toiminnan tunnettavuutta eri maissa.

Ensi heinäkuussa alkava Suomen EU-puheenjohtajuuskausi tarjoaa tähän erinomaisen mahdollisuuden. □

I/4 ILMOITUS